

**ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA  
WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE  
POZIOM ROZSZERZONY**

**Sierpień 2011**

**Zadania 1–23 (50 pkt)**

**Zasady oceniania:**

- za rozwiązanie zadań z arkusza poziomu rozszerzonego można uzyskać maksymalnie 50 punktów (za część testową – 20 punktów, za część z materiałami źródłowymi – 10 punktów, za wypracowanie – 20 punktów),
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych), uznaje się każdą inną pełną i poprawną merytorycznie odpowiedź, przyznając za nią maksymalną liczbę punktów,
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania bądź części zadań oceniane w skali 0-1, punkt przyznaje się wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów,
- w zadaniach zamkniętych nie przyznajemy punktu, jeśli zaznaczono więcej odpowiedzi niż wynika to z polecenia a także jeśli zaznaczono lub wpisano – obok poprawnej (-ych) – także odpowiedź niepoprawną,
- informacje podane w nawiasach kwadratowych mają charakter alternatywny.

| Zadanie | Model odpowiedzi |                                                 |   | Schemat punktowania                                                                                          |        |
|---------|------------------|-------------------------------------------------|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
|         |                  |                                                 |   | Zasady przyznawania punktów                                                                                  | Punkty |
| 1.      | C.               |                                                 |   | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                                  | 0–1    |
| 2.      | Kaszubi          | mniejszość posługująca się językiem regionalnym | 1 | 1 pkt za dwa poprawnie uzupełnione wiersze tabeli<br>2 pkt za wszystkie poprawnie uzupełnione wiersze tabeli | 0–2    |
|         | Białorusini      | mniejszość narodowa                             | 3 |                                                                                                              |        |
|         | Litwini          | mniejszość narodowa                             | 2 |                                                                                                              |        |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |           |                                                                         |                                    |                                                                                            |     |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.  | <i>Wielka Brytania</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | monarchia | gabinetowo-parlamentarny [parlamentarno-gabinetowy / westminsterski]    | <i>państwo unitarne</i>            | 1 pkt za trzy poprawne odpowiedzi<br>2 pkt za wszystkie poprawne odpowiedzi                | 0–2 |
|     | <i>Stany Zjednoczone Ameryki</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | republika | <i>Prezydencki</i>                                                      | federacja [państwo złożone]        |                                                                                            |     |
|     | <i>Francja</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | republika | półprezydencki [parlamentarno-prezydencki / semiprezydencki / mieszany] | państwo unitarne [scentralizowane] |                                                                                            |     |
| 4.  | A. Chile<br>B. Hiszpania<br>C. Portugalia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za wszystkie poprawne przyporządkowania                                              | 0–1 |
| 5.  | A. zasada wyborów większościowych [wybory większościowe]<br>B. Prezydent RP [Prezydent Rzeczypospolitej (Polskiej)] i Senat RP<br>C. Zastosowanie tej zasady w Wielkiej Brytanii powoduje, że wzmacnia się system dwupartyjny [partie trzecie mają mniejsze szanse na wprowadzenie swoich przedstawicieli do parlamentu]<br><i>* Nie przyznaje się punktów, jeśli w podpunkcie A podano nieprawidłową odpowiedź. W podpunkcie C należy przyznać punkty za każde sformułowanie oddające powyższy sens.</i> |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za poprawne odpowiedzi w dwóch podpunktach<br>2 pkt za wszystkie poprawne odpowiedzi | 0–2 |
| 6.  | A. nominacyjna [kreacyjna]<br>B. kontrolna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za dwie poprawne odpowiedzi                                                          | 0–1 |
| 7.  | B., E.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za dwie poprawne odpowiedzi                                                          | 0–1 |
| 8.  | A. – 1<br>B. – 3<br>C. – 4<br>D. – 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za poprawne uszeregowanie                                                            | 0–1 |
| 9.  | A. prawda<br>B. prawda<br>C. fałsz                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za wszystkie poprawne przyporządkowania                                              | 0–1 |
| 10. | Dwie z trzech:<br>- termin rozpatrywania ustawy przez Senat (w ustawie zwykłej 30 dni, w budżetowej – 20)<br>- brak możliwości odrzucenia ustawy [weta zawieszającego] przez Senat RP w przypadku ustawy budżetowej<br>- brak prawa inicjatywy ustawodawczej Senatu RP w przypadku ustawy budżetowej                                                                                                                                                                                                      |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za jedną poprawną różnicę<br>2 pkt za dwie poprawne różnice                          | 0–2 |
| 11. | C.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                | 0–1 |
| 12. | D.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |           |                                                                         |                                    | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                | 0–1 |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                              |     |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 13. | Traktat paryski – C.<br>Traktat rzymski – D.<br>Traktat waszyngtoński – B.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1 pkt za wszystkie poprawne przyporządkowania                                                                | 0–1 |
| 14. | B.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                                  | 0–1 |
| 15. | A. Grecja [Republika Grecka], 1<br>B. Turcja [Republika Turcji], 6<br>C. Rumunia, 4                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1 pkt za dwa poprawnie uzupełnione wiersze tabeli<br>2 pkt za wszystkie poprawnie uzupełnione wiersze tabeli | 0–2 |
| 16. | nierówność kobiet w życiu rodzinnym [brak równości płci]                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                                  | 0–1 |
| 17. | Charakter NGOów sprzyja skuteczności w ochronie praw człowieka, gdyż w przeciwieństwie do państw, w których prawa człowieka ulegają upolitycznieniu, a których rządy w tych sprawach zbyt często idą na kompromis lub zachowują powściągliwość, NGOsy nie są zobligowane do brania pod uwagę negatywnego wpływu konkretnych problemów praw człowieka na stosunki międzypaństwowe.<br><i>* Należy uznać każdą odpowiedź oddającą powyższy sens.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                                  | 0–1 |
| 18. | A. Meksyk                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                                  | 0–2 |
|     | B. Wśród państw, w których niewielki odsetek respondentów opowiada się za swobodą wyznania są zarówno kraje z dominacją wśród ich społeczeństw religii chrześcijańskiej (30% Ukraina), jak i muzułmańskiej (31% Egipt).<br><b>lub</b><br>Wysoki odsetek zwolenników swobody wyznania jest w Polsce (77%), czyli kraju gdzie dominuje wśród społeczeństwa chrześcijaństwo oraz w Turcji (80%), gdzie w sposób analogiczny dominuje islam.<br><b>lub</b><br>W krajach o dominacji wśród społeczeństwa chrześcijaństwa odsetek opowiadających się za swobodą wyznania waha się od 30% (Ukraina) do 77% (Polska), podobnie jak w krajach, gdzie społeczeństwa są muzułmańskie – od 31% (Egipt) do 80% (Turcja).<br><i>*Nie przyznajemy punktu, jeśli z zapisu odpowiedzi będzie wynikało, iż zdający uważa przywołane państwa za państwa wyznaniowe (np. Turcja – kraj muzułmański)</i> | 1 pkt za poprawną odpowiedź                                                                                  |     |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                      |     |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-----|
| 19. | <p>Przykładowe odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Prawa człowieka przestają być ważne, gdy nacisk na ich ochronę mógłby zagrozić interesom gospodarczym; przykład: kontakty gospodarcze państw UE z Chinami</li> <li>- Prawa człowieka są relatywistycznie traktowane w obliczu walki z terroryzmem [w sytuacji walki o prymat w świecie/ w sytuacji chęci zakonserwowania własnej pozycji w stosunkach międzynarodowych]; przykład: przetrzymywanie przez USA więźniów w Iraku, Afganistanie i bazie Guantanamo [wspieranie przez USA państw sojuszników, które łamią prawa swych obywateli].</li> </ul> <p><i>* Należy uznać każdą poprawną merytorycznie i logicznie odpowiedź wynikającą z tekstu.</i></p>                       | po 1 pkt za poprawne wskazanie przyczyny i przykładu | 0–2 |
| 20. | A.<br>wojna rosyjsko-gruzińska [działania militarne Rosji w obronie obszarów separatystycznych formalnie stanowiących terytorium Gruzji]                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 1 pkt za poprawną odpowiedź                          | 0–2 |
|     | B.<br>Abchazja i Osetia Południowa formalnie są częścią terytorium Gruzji, ale w praktyce są to państwa separatystyczne uznawane wyłącznie przez kilka krajów świata.<br><i>* Należy uznać każdą odpowiedź oddającą powyższy sens.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1 pkt za poprawną odpowiedź                          |     |
| 21. | <p>Przykładowe odpowiedzi (dwie z trzech):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- faszyzm i komunizm powstały jako polityczne wcielenie alternatywy „wolność-bezpieczeństwo”</li> <li>- alternatywa „wolność-bezpieczeństwo” tworzyła niebezpieczeństwo dla tych, których właśnie miała przed nim chronić [środki bezpieczeństwa – jeśli tylko towarzyszy im ograniczenie wolności – mają tendencję do tego, by stawać się źródłem zagrożenia dla tych, którym miały zapewnić bezpieczeństwo]</li> <li>- gdy uwierzy się, że bezpieczeństwo może być ustanowione tylko w wyniku ograniczenia wolności nie ma od tego typu myślenia odwrotu</li> </ul> <p><i>* Należy uznać poprawne merytorycznie i logicznie argumenty wynikające z tekstu.</i></p> | 1 pkt za poprawne wskazanie dwóch argumentów         | 0–1 |
| 22. | <p>Społeczeństwo polskie nie akceptuje wszystkich form szerzenia demokracji w świecie, gdyż aż 73% odrzuca możliwość wprowadzenia demokracji w państwach niedemokratycznych poprzez różne formy nacisku.</p> <p><i>* Należy uznać każdą odpowiedź oddającą powyższy sens.</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1 pkt za poprawną odpowiedź wraz z danymi            | 0–1 |

|                                                                                                                                                                                               |                                                |                                                                                                                     |                                                                                                                     |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 23.                                                                                                                                                                                           | I – treść, II – styl i język, III - kompozycja |                                                                                                                     |                                                                                                                     | 0–20 |
|                                                                                                                                                                                               | Zdający:                                       |                                                                                                                     |                                                                                                                     |      |
| Temat 1: Scharakteryzuj stan przestrzegania prawa człowieka we współczesnym świecie na wybranych przykładach z trzech różnych kontynentów i zaproponuj działania mające na celu jego poprawę. |                                                |                                                                                                                     |                                                                                                                     |      |
|                                                                                                                                                                                               | I                                              | A. Charakteryzuje stan przestrzegania praw człowieka na wybranych przykładach z trzech różnych kontynentów.         | 0-4 pkt za charakterystykę stanu przestrzegania praw człowieka na każdym kontynencie (0–12)                         |      |
|                                                                                                                                                                                               |                                                | B. Projektuje działania, które mogą poprawić stan przestrzegania praw człowieka.                                    | 0-1 pkt za poprawne wskazanie działania<br>0-2 pkt za poprawne wskazanie i charakterystykę działania (0–4)          |      |
|                                                                                                                                                                                               |                                                | C. Zamieszcza we właściwych kontekstach przykłady z minimum dwóch źródeł.                                           | po 1 pkt za każde wykorzystanie źródła (0–2)                                                                        |      |
|                                                                                                                                                                                               | II                                             | D. Stosuje poprawny język wypowiedzi.                                                                               | (0–1)                                                                                                               |      |
|                                                                                                                                                                                               | III                                            | E. Przedstawia treści w sposób przemyślany, spójny i logiczny (właściwa struktura pracy).                           | (0–1)                                                                                                               |      |
| Temat 2: Scharakteryzuj na wybranych czterech przykładach działalność organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka i dokonaj jej oceny pod względem skuteczności.                       |                                                |                                                                                                                     |                                                                                                                     |      |
|                                                                                                                                                                                               | I                                              | A. Charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka na wybranych czterech przykładach. | 0-3 pkt za charakterystykę działalności organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka wraz z przykładem (0–12) |      |
|                                                                                                                                                                                               |                                                | B. Dokonuje oceny działalności organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka pod względem skuteczności.        | 0-4 za dokonanie oceny                                                                                              |      |
|                                                                                                                                                                                               |                                                | C. Zamieszcza we właściwych kontekstach przykłady z minimum dwóch źródeł.                                           | po 1 pkt za każde wykorzystanie źródła (0–2)                                                                        |      |
|                                                                                                                                                                                               | II                                             | D. Stosuje poprawny język wypowiedzi.                                                                               | (0–1)                                                                                                               |      |
|                                                                                                                                                                                               | III                                            | E. Przedstawia treści w sposób przemyślany, spójny i logiczny (właściwa struktura pracy).                           | po 1 pkt za każde wykorzystanie źródła (0–2)                                                                        |      |